

1 Aké sú jednotlivé druhy opatrení?

Dočasné a ochranné opatrenia stanovené v zákone o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*, ZIZ) sú predbežné a dočasné opatrenia.

Ako (dlhodobé) ochranné opatrenia, v zmysle núteného zabezpečenia nároku, ZIZ umožňuje zabezpečenie prostredníctvom zriadenia záložného práva k nehnuteľnosti, zriadenia záložného práva k hnutelnému majetku a zriadenia záložného práva k podielovej účasti. Veriteľ môže požadovať opatrenia na nútené zabezpečenie nárokov na tom istom základe ako výkon rozhodnutia, teda na základe exekučného titulu, na rozdiel od predbežných a dočasných opatrení, ktoré sú opatreniami dočasného charakteru a je možné ich požadovať za podmienok stanovených nižšie.

2 Za akých podmienok možno vydať tieto opatrenia?

Predbežné opatrenie: Súd vydá predbežné opatrenie na základe rozhodnutia vnútroštátneho súdu alebo iného orgánu v súvislosti s peňažným nárokom, ktorý ešte nie je vykonateľný, ak veriteľ môže preukázať, že existuje pravdepodobné riziko, že vymáhanie nároku bude inak nemožné alebo podstatne sťažené.

Dočasné opatrenia sú časovo obmedzené opatrenia na zabezpečenie nárokov určené buď na zachovanie súčasného stavu alebo vytvorenie nového dočasného stavu, aby bolo neskôr možné efektívne vymáhať nároky (opatrenia ochranného charakteru) alebo odvrátiť závažné a škodlivé dôsledky a hrozbu násillia (opatrenia regulačného charakteru).

Podľa ZIZ je možné **dočasné opatrenia** rozdeliť na **opatrenia na zabezpečenie peňažných nárokov** a **opatrenia na zabezpečenie nepeňažných nárokov**.

Súd vydá **dočasné opatrenie na zabezpečenie peňažného nároku**, ak veriteľ môže preukázať pravdepodobnosť existencie nároku, alebo skutočnosti, že nárok voči dlžníkovi vznikne, kde veriteľ musí preukázať pravdepodobné riziko, že v dôsledku nakladania s majetkom, zatajenia alebo iného využitia majetku dlžníkom, bude vymáhanie nároku nemožné alebo podstatne sťažené.

Veriteľ nie je povinný preukázať existenciu rizika, ak preukáže, že dlžníkovi sa navrhovaným opatrením spôsobí pravdepodobne len nezávažná škoda.

Riziko sa považuje za preukázané, ak sa má nárok vymáhať v zahraničí, pokiaľ sa nemá vymáhať v inom členskom štáte Európskej únie.

Súd vydá **dočasné opatrenie na zabezpečenie nepeňažného nároku**, ak veriteľ môže preukázať, že pravdepodobne existuje alebo vznikne nárok voči dlžníkovi.

Veriteľ musí takisto preukázať existenciu jednej z nasledujúcich podmienok:

riziko, že vymáhanie nároku bude nemožné alebo podstatne sťažené,

opatrenie je nevyhnutné na to, aby sa zabránilo použitiu sily alebo odvrátil vznik nenapraviteľnej škody,

dlžníkovi sa nespôsobia škodlivejšie následky než veriteľovi, ak sa vydané dočasné opatrenie v priebehu konania ukáže ako nedôvodné.

2.1 Postup

Predbežné opatrenie: Súd, ktorý by bol príslušný na výkon vymáhania predmetu, pre ktorý sa podala žiadosť o zabezpečenie, je miestne príslušný rozhodovať o žiadosti o zabezpečenie nároku prostredníctvom predbežného opatrenia a o zabezpečení samotného nároku.

Po podaní žiadosti o predbežné opatrenie a preskúmaní podmienok pre vydanie predbežného opatrenia, súd vydá rozhodnutie, v ktorom okrem iného uvedie výšku zabezpečeného nároku s úrokmi a nákladmi, nariadené zabezpečenie a časové obdobie, na ktoré súd povolí zabezpečenie. Predbežné opatrenie nemôže trvať dlhšie ako 15 dní odo dňa vzniku podmienok pre výkon súdneho rozhodnutia.

Ak obdobie, na ktoré súd povolil predbežné opatrenie uplynie pred tým, ako sa rozhodnutie, na základe ktorého vydal predbežné opatrenie stane vykonateľným, súd na návrh veriteľa predĺži platnosť opatrenia za predpokladu, že okolnosti, za ktorých ho súd vydal, sa nezmenili.

Dočasné opatrenie: Ak sa začne občianskoprávne alebo iné súdne konanie, na prijatie rozhodnutia je príslušný súd, na ktorom má prebiehať konanie.

V prípade žiadostí o zabezpečenie nároku prostredníctvom dočasného opatrenia podaného pred začatím súdneho konania, v ktorom by súd rozhodol podľa osobitných procesných pravidiel pre manželské spory a spory týkajúce sa rodičovských práv a povinností k deťom a na zabezpečenie samotného nároku, je príslušný okresný súd, ktorý by bol príslušný v tomto konaní. V prípade žiadostí o zabezpečenie nároku prostredníctvom dočasného opatrenia podaného pred začatím súdneho konania na základe zákona o domácom násillí a na zabezpečenie samotného nároku je príslušný okresný súd, ktorý by bol príslušný v tomto konaní. Ak sa nezačne občianskoprávne alebo iné súdne konanie, súd príslušný na prijatie rozhodnutia o návrhu na zabezpečenie nároku prostredníctvom dočasného opatrenia a zabezpečenie samotného nároku je miestne príslušný súd, ktorý by bol príslušný rozhodnúť o návrhu na výkon rozhodnutia.

Z toho vyplýva, že miestna príslušnosť súdov vydávať dočasné opatrenie v týchto prípadoch sa určuje podľa predmetu zabezpečenia nároku. Pokiaľ ide o hnutelný majetok, miestne príslušný je exekučný súd, na ktorého území sa nachádzajú predmety alebo na ktorého území má dlžník trvalý alebo prechodný pobyt. Ak je predmetom, ktorý sa má zabezpečiť, peňažný nárok, zaknihovaný cenný papier alebo iné majetkové právo dlžníka, miestne príslušný je vo všeobecnosti súd, na ktorého území má dlžník trvalý pobyt alebo sídlo. Ak je predmetom, ktorý sa má zabezpečiť podiel spoločníka spoločnosti, zaknihovaný cenný papier alebo iné majetkové právo dlžníka, miestne príslušný je súd, na ktorého území sa nachádza sídlo spoločnosti. Ak je predmetom, ktorý sa má zabezpečiť, nehnuteľnosť, miestne príslušný je súd, na ktorého území sa nachádza nehnuteľnosť.

2.2 Hlavné podmienky

Súd vydá **predbežné opatrenie** na základe rozhodnutia vnútroštátneho súdu alebo iného orgánu v súvislosti s peňažným nárokom, ktorý ešte nie je vykonateľný, ak veriteľ môže preukázať, že existuje pravdepodobné riziko, že vymáhanie nároku bude inak nemožné alebo podstatne sťažené. Tento typ rizika sa považuje za preukázaný, ak žiadosť na zabezpečenie nároku prostredníctvom predbežného opatrenia sa zakladá na niektorej z týchto skutočností: na rozsudku vydanom v trestnom konaní, ktorým sa vyhovel majetkovoprávnemu nároku poškodeného a proti ktorému bol podaný návrh na obnovu trestného konania,

na rozhodnutí, na základe ktorého by sa malo rozhodnutie vykonať v zahraničí, pokiaľ sa výkon rozhodnutia nemá vykonať v inom členskom štáte Európskej únie,

na rozsudku o uznaní, proti ktorému sa podalo odvolanie (v tomto prípade môže súd na žiadosť dlžníka stanoviť podmienku na zabezpečenie nároku prostredníctvom predbežného opatrenia v tom zmysle, že veriteľ zloží zábezpeku za škody, ktoré by mohli vzniknúť dlžníkovi v dôsledku predbežného opatrenia),

na zmiery uzavretom pred súdom alebo správnym orgánom, proti ktorému sa podal opravný prostriedok v súlade so zákonom (v tomto prípade môže súd na žiadosť dlžníka stanoviť podmienku na zabezpečenie nároku prostredníctvom predbežného opatrenia v tom zmysle, že veriteľ zloží zábezpeku za škody, ktoré by mohli vzniknúť dlžníkovi v dôsledku predbežného opatrenia),

na notárskej zápisnici, ktorá je exekučným titulom na peňažný nárok, ktorý ešte nie je splatný.

Súd povolí zabezpečenie nároku prostredníctvom predbežného opatrenia na sumu zákonom predpísaného výživného, ktorá ešte nie je splatná, náhradu škody za stratu výživného v dôsledku smrti osoby, ktorá ho poskytovala a náhradu škody za škodu spôsobenú znížením alebo stratou pracovnej schopnosti len na sumy, ktoré budú splatné do jedného roka.

V týchto prípadoch sa predpokladá, že riziko sa preukázalo, ak sa proti dlžníkovi požiadalo o vymáhanie nároku splatnej sumy, ktorá sa má vymáhať, alebo ak sa takéto vymáhanie navrhlo.

Súd vydá **dočasné opatrenie na zabezpečenie peňažného nároku** za týchto podmienok: ak veriteľ môže preukázať pravdepodobnosť existencie nároku, alebo že nárok voči dlžníkovi vznikne a ak veriteľ preukáže pravdepodobné riziko, že v dôsledku nakladania s majetkom, zatajenia alebo iného využitia majetku dlžníkom bude vymáhanie nároku nemožné alebo podstatne sťažené (subjektívne riziko).

Súd vydá **dočasné opatrenie na zabezpečenie nepeňažného nároku** za týchto podmienok: ak veriteľ môže preukázať pravdepodobnosť existencie nároku, alebo že nárok voči dlžníkovi vznikne a ak veriteľ preukáže pravdepodobnosť splnenia jedného z týchto predpokladov: riziko, že vymáhanie nároku bude nemožné alebo podstatne sťažené (objektívne riziko), že opatrenie je nevyhnutné na zabránenie použitia sily alebo na zamedzenie výskytu nenapraviteľných škôd a že dlžníkovi sa nespôsobia škodlivejšie následky než veriteľovi, ak sa v priebehu konania preukáže, že vydané dočasné opatrenie je neopodstatnené. Ani v jednom prípade (dočasného opatrenia na zabezpečenie peňažného nároku a dočasného opatrenia na zabezpečenie nepeňažného nároku) veriteľ nie je povinný preukázať existenciu rizika, ak preukáže, že dlžníkovi sa navrhovaným opatrením spôsobí pravdepodobne len nepatrná škoda. V oboch prípadoch sa riziko považuje za preukázané, ak sa má nárok vymáhať v zahraničí, pokiaľ sa nemá vymáhať v inom členskom štáte Európskej únie.

3 Čo je predmetom týchto opatrení a aký majú charakter?

3.1 Na aké druhy aktív sa môžu tieto opatrenia vzťahovať?

Predmetom predbežných alebo dočasných opatrení môže byť akýkoľvek majetok dlžníka, napr. hotovostné vklady na bankových účtoch, hnuťelný majetok, zaregistrované vozidlá, nehnuteľný majetok a iné majetkové práva, pokiaľ tieto predmety nie sú podľa zákona vyňaté z exekučného konania alebo neexistuje zákonom obmedzené právo na vymáhanie týchto predmetov (napr. predmety, ktoré nie sú v obehú, nerastné bohatstvo, predmety, ktoré dlžník potrebuje na poskytovanie služby vo verejnom záujme, atď.).

3.2 Aké sú účinky týchto opatrení?

Predbežné opatrenia: Súd môže nariadiť tieto predbežné opatrenia: zaistenie hnuťelného majetku a zapísanie zaistenia do registra, ak sa takéto register vedie; zaistenie peňažných nárokov alebo nárokov na odovzdanie predmetov; zablokovanie iných majetkových práv alebo vlastníckych práv; zaistenie peňažných nárokov na účte dlžníka v platobnej inštitúcii; zápis záložného práva na podiel spoločníka v spoločnosti do obchodného registra alebo na zaknihovaný cenný papier do centrálného registra zaknihovaných cenných papierov; dočasný zápis záložného práva na nehnuteľný majetok dlžníka alebo práva zapísaného na nehnuteľný majetok.

Súd môže povoliť predaj zaistených hnuťelných predmetov, ak sa skazia, alebo ak existuje riziko, že ich cena výrazne klesne, ak sa predaj zaistených predmetov vykonáva v zmysle ustanovení ZIZ týkajúcich sa vymáhania hnuťelného majetku.

Ak súd prizná nárok prostredníctvom predbežného opatrenia, môže na žiadosť veriteľa alebo dlžníka povoliť prevod zakázaného nároku na veriteľa na vymáhanie, ak existuje riziko, že nebude možné vymáhať nárok v dôsledku oneskoreného vymáhania, alebo že sa stratí právo na opravný prostriedok voči tretej osobe.

Sumu získanú z predaja predmetov alebo vymáhania nároku si súd uchová až do skončenia predbežného opatrenia alebo dovtedy, kým veriteľ požiada o vymáhanie, ale nie dlhšie ako 30 dní odo dňa, keď sa nárok stane vykonateľným.

Dočasné opatrenie: *Dočasné opatrenia na zabezpečenie peňažných nárokov* môžu byť všetky opatrenia, ktorými možno dosiahnuť účel zabezpečenia nároku a ktoré môžu mať len ochranný charakter z hľadiska účelu, ktorý sledujú. Zákon vymenúva ako príklady tieto druhy dočasných opatrení na zaistenie peňažných nárokov: zákaz pre dlžníka voľne nakladať s hnuťelným majetkom a úschova takéhoto majetku; zákaz pre dlžníka previesť alebo založiť svoju nehnuteľnosť alebo *vecné* práva k nehnuteľnosti zapísané vo svoj prospech, pričom sa tento zákaz zapíše do katastra nehnuteľností; zákaz poddlžníkovi dlžníka zaplatiť nároky alebo odovzdať majetok dlžníkovi a zákaz dlžníkovi získať majetok, vymáhať nároky alebo ich voľne využívať; pokyn organizácii pre platobné transakcie, aby odmietla platbu peňažnej sumy z účtu dlžníka dlžníkovi alebo inej osobe na základe pokynov dlžníka, na peňažnú sumu, na ktorú sa vzťahuje dočasné opatrenie.

Dočasné opatrenia na zabezpečenie nepeňažných nárokov môžu byť takisto všetky opatrenia na dosiahnutie účelu zabezpečenia nároku a ktoré môžu mať len ochranný alebo regulačný charakter z hľadiska účelu, ktorý sledujú. Zákon vymenúva ako príklady tieto druhy dočasných opatrení na zabezpečenie nepeňažných nárokov: zákaz prevodu alebo založenia hnuťelného majetku, s ktorým súvisí nárok a nariadenie úschovy takéhoto majetku; zákaz pre dlžníka previesť alebo založiť nehnuteľnosť, s ktorou súvisí nárok, pričom sa tento zapíše do katastra nehnuteľností; zákaz pre dlžníka robiť čokoľvek, čo by mohlo spôsobiť škodu veriteľovi alebo zákaz zmeniť čokoľvek na majetku, s ktorým súvisí nárok a uloženie pokuty v prípade porušenia tohto zákazu; zákaz poddlžníkovi dlžníka odovzdať dlžníkovi majetok, s ktorým súvisí nárok; vyplatenie náhrady škody za ušlú mzdu zamestnancovi počas trvania sporu o nezákonnosti rozhodnutia o ukončení jeho zamestnania, ak je to nevyhnutné na výživné zamestnanca a osôb, ktoré je zo zákona povinný vyživovať.

Ak sa v občianskom alebo inom konaní vydá rozhodnutie o dočasnom opatrení, má účinok vykonateľného rozhodnutia; to umožňuje zásah iba do dlžníkovej oblasti záujmov, nie do oblasti akejkoľvek tretej strany. Vydanie dočasného opatrenia nemá za následok vznik záložného práva na predmete, ktorý sa má zabezpečiť.

Z tohto dôvodu, ak napríklad dočasné opatrenie zakazuje dlžníkovi voľne nakladať s predmetom, ktorý sa má zabezpečiť, nebráni to právnomu zásahu zo strany inej osoby v súvislosti s týmto predmetom (napr. v exekučnom konaní). Nedodržanie dočasného opatrenia tohto druhu zo strany dlžníka vedie k tomu, že veriteľ má právo napadnúť právne úkony, ktoré mu spôsobili škodu, v súlade so všeobecnými pravidlami záväzkového práva. Osoby, ktoré nadobudnú majetok, s ktorým dlžník nemôže voľne nakladať, sú v takýchto prípadoch chránené, ak ho nadobudli v dobrej viere (pretože nevedeli a nemohli vedieť, že takýto úkon spôsobil škodu veriteľovi). Ak nadobúdateľ nezískal majetok v dobrej viere, právny úkon prestane byť účinný iba vo vzťahu k veriteľovi (žalobcovi) a v rozsahu, ktorý je nevyhnutný na splatenie nároku veriteľa.

Ak dlžník poruší dočasné opatrenie, je takisto trestne zodpovedný za trestný čin porušovania práv iných. Exekučný súd môže uložiť pokutu dlžníkovi, ktorý poruší dočasné opatrenie, zatiaľ čo dlžník má právo uplatniť svoj nárok na náhradu škody od veriteľa za škodu, ktorá mu bola spôsobená dočasným opatrením, ktoré bolo neodôvodnené, alebo na ktoré nebol veriteľ oprávnený.

Dočasné opatrenie môže takisto uložiť zákaz vykonania platieb poddližníkovi dlžníka (napr. banke); v tomto prípade zákaz nadobudne účinnosť od okamihu, keď sa doručí poddližníkovi dlžníka. Od prijatia zákazu už nemôže poddližník dlžníka účinne plniť svoje záväzky voči dlžníkovi a môže byť takisto povinný zaplatiť náhradu škody veriteľovi. V konaní o vydanie dočasného opatrenia môže banka poskytnúť informácie o existencii a počte transakčných účtov alebo iných nárokoch dlžníka iba na žiadosť súdu; informácie o číslach bežných účtov právnických osôb a o tom, či sú tieto účty zmrazené, sú napriek tomu prístupné verejnosti na webovom sídle Agentúry Slovenskej republiky pre verejnoprávne záznamy a súvisiace služby (*Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve*).

3.3 Aká je platnosť týchto opatrení?

V rozhodnutí o *predbežnom opatrení vydanom súdom musia byť okrem iného uvedená* suma zabezpečeného nároku vrátane úrokov a nákladov, nariadené zabezpečenie a **časové obdobie, na ktoré ho súd povolil**, pričom predbežné opatrenie nesmie trvať *dlhšie ako 15 dní od vzniku podmienok pre vymáhanie*. Lehota platnosti *dočasného opatrenia* nie je vymedzená zákonom; namiesto toho ju vymedzí súd v rozhodnutí, ktorým sa nariaďuje dočasné opatrenie. Ak sa opatrenie vydá pred podaním žaloby alebo pred začatím iného konania, alebo ak sa vydá opatrenie na zabezpečenie nároku, ktorý ešte nevznikol, súd poskytuje veriteľovi lehotu, v ktorej musí začať konanie alebo podať žalobu. Ak veriteľ nestihne v tejto lehote podať žalobu alebo začať konanie, súd konanie zastaví. Dočasné opatrenia sa môžu naďalej uplatňovať po dni zverejnenia rozhodnutia, v súvislosti s ktorým boli vydané.

4 Je možné odvolať sa proti takémuto opatreniu?

Dlžník môže podať námietku proti rozhodnutiu o predbežnom opatrení alebo rozhodnutiu o dočasnom opatrení do ôsmich dní od doručenia rozhodnutia. Námietka sa musí podať na súde, ktorý vydal rozhodnutie o predbežnom alebo dočasnom opatrení; ten istý súd následne rozhodne o samotnej námietke. Dlžník alebo veriteľ môže podať odvolanie proti súdnemu rozhodnutiu o námietke a proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o vydanie dočasného opatrenia na súde, ktorý vydal rozhodnutie, do ôsmich dní od doručenia rozhodnutia. O tomto odvolaní rozhoduje súd druhého stupňa. Námietky a odvolania spravidla neprerušia konanie.

Súvisiace odkazy

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.ajpes.si/>

Posledná aktualizácia: 09/01/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzíí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.